

Budgetöversikt 2024

Översikt över statsbudgeten,
januari 2024

Finanspolitiken

FINANSMINISTERIETS PUBLIKATIONER – 2024:4

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Finansministeriets publikationer 2024:4

Budgetöversikt 2024

Översikt över statsbudgeten,
januari 2024

Finansministeriet Helsingfors 2024

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Finansministeriet

CC BY-NC-ND 4.0

ISBN pdf: 978-952-367-472-1

ISSN pdf: 1797-9714

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2024

Budgetöversikt 2024

Översikt över statsbudgeten, januari 2024

Finansministeriets publikationer 2024:4	Tema	Finanspolitiken
--	-------------	-----------------

Utgivare	Finansministeriet
-----------------	-------------------

Utarbetad av	Finansministeriet
---------------------	-------------------

Språk	svenska
--------------	---------

Sidantal	32
-----------------	----

Referat

I denna publikation granskas budgeten för 2024, som riksdagen godkände i december 2023. Avsikten är att ge en kort beskrivning av centrala teman i statsbudgeten 2024. Budgeten baserar sig på oberoende ekonomiska prognoser från finansministeriets ekonomiska avdelning hösten 2023. De ekonomiska utsikterna enligt prognosen från december presenteras i avsnitt 2.

I syfte att nå målet för de offentliga finanserna åtar sig statsminister Orpos regering att under valperioden genomföra permanenta åtgärder som stärker de offentliga finanserna med ett nettobelopp på 6 miljarder euro på 2027 års nivå. Utgifterna inom de offentliga finanserna anpassas genom regeringens beslut med ett nettobelopp på cirka 4 miljarder euro, och dessutom har regeringen kommit med riktlinjer för strukturpolitiska åtgärder som syftar till att stärka de offentliga finanserna med cirka 2 miljarder euro på 2027 års nivå. Utgiftsjusteringarna enligt regeringsprogrammet resulterar i nettobesparingar på cirka 0,7 miljarder euro för statens budgetekonomi 2024.

Anslagen i budgeten för 2024 uppgår till 87,9 miljarder euro. Underskottet i statens budgetekonomi beräknas uppgå till cirka 11,4 miljarder euro. Jämfört med den ordinarie budgeten för 2023 stiger utgiftsnivån med 6,5 miljarder euro. Den ökade anslagsnivån beror främst bland annat på lagstadgade och avtalsbaserade indexjusteringar 2024, ränteutgifter och förändringar i statsfinansieringen av välfärdsområdena.

Nyckelord	finanspolitik, statsbudget, statsfinanser, budget, budgetekonomi, budgetöversikt
------------------	--

ISBN PDF	978-952-367-472-1
-----------------	-------------------

ISSN PDF	1797-9714
-----------------	-----------

URN-adress	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-472-1
-------------------	---

Budjettikatsaus 2024

Katsaus valtion talousarvioon, tammikuu 2024

Valtiovarainministeriön julkaisu 2024:4		Teema	Talouspolitiikka
Julkaisija	Valtiovarainministeriö		
Yhteisötekijä	Valtiovarainministeriö		
Kieli	ruotsi	Sivumäärä	32

Tiivistelmä

Tässä julkaisussa tarkastellaan vuoden 2024 talousarviota, jonka eduskunta hyväksyi joulukuussa 2023. Tarkoituksena on tarjota tiivis kuvaus valtion budjetin keskeisistä teemoista vuonna 2024. Talousarvio pohjautuu valtiovarainministeriön kansantalousosaston riippumattomaan talousennusteeseen syksyltä 2023. Joulukuun ennusteen mukaisia talouden näkymiä on käsitelty luvussa 2.

Pääministeri Orpon hallitus sitoutuu vaalikauden aikana vahvistamaan julkista taloutta pysyvästi toimenpidekokonaisuudella, joka vahvistaa julkista taloutta nettomääräisesti 6 mrd. euroa vuoden 2027 tasolla. Julkisen talouden menoja sopeutetaan hallituksen päätöksin nettomääräisesti noin 4 mrd. euroa, minkä lisäksi hallitus on linjannut rakennepoliittisista toimista, joilla tavoitellaan julkisen talouden vahvistumista noin 2 mrd. eurolla vuoden 2027 tasolla. Hallitusohjelman menolinjaukset tuottavat nettomääräisesti noin 0,7 mrd. euron säästövaikutuksen valtion budjettitalouteen vuonna 2024.

Vuoden 2024 talousarvion määrärahat ovat 87,9 mrd. euroa. Valtion budjettitalouden alijäämäksi ennakoidaan noin 11,4 mrd. euroa. Menotaso nousee vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon nähden 6,5 mrd. euroa. Määrärahatason kasvua selittävät suurimpina tekijöinä mm. vuoden 2024 lakisäätöiset ja sopimusperusteiset indeksitarkistukset, korkomenot sekä muutokset hyvinvointialueiden valtion rahoituksessa.

Asiasanat talouspolitiikka, valtion talousarvio, valtionalous, budjetti, budjettitalous, budjettikatsaus

ISBN PDF 978-952-367-472-1 **ISSN PDF** 1797-9714

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-472-1>

Budget review 2024

Review on central government budget, January 2024

Publications of the Ministry of Finance 2024:4	Subject	Economic Policy
---	----------------	-----------------

Publisher	Ministry of Finance
------------------	---------------------

Group author	Ministry of Finance
---------------------	---------------------

Language	Swedish	Pages	32
-----------------	---------	--------------	----

Abstract

This publication examines the 2024 Budget, which Parliament approved in December 2023. The aim is to provide a concise description of the central themes of the 2024 Budget. The Budget is based on an independent economic forecast produced by the Economics Department at the Ministry of Finance in autumn 2023. The economic outlook based on the December forecast is discussed in Chapter 2.

Prime Minister Orpo's Government commits to permanently strengthening general government finances during the parliamentary term through a set of actions that will strengthen general government finances by a net amount of EUR 6 billion at the level of 2027. General government expenditure will be adjusted by decisions of the Government by a net amount of approximately EUR 4 billion. In addition, the Government has outlined structural policy measures aimed at strengthening general government finances by approximately EUR 2 billion at the level of 2027. The expenditure-related policies outlined in the Government Programme will generate net savings of approximately EUR 0.7 billion in central government on-budget activities in 2024.

The appropriations in the 2024 Budget amount to EUR 87.9 billion. The central government on-budget deficit is projected to amount to approximately EUR 11.4 billion. Compared to the actual 2023 Budget, the expenditure will increase by EUR 6.5 billion. The most significant factors contributing to the increase in appropriations include legislative and agreement-based index adjustments in 2024, interest expenditure and changes in the central government funding of the wellbeing services counties.

Keywords	economic policy, central government budget, central government finances, budget, on-budget activities, budget review
-----------------	--

ISBN PDF	978-952-367-472-1	ISSN PDF	1797-9714
-----------------	-------------------	-----------------	-----------

URN address	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-472-1
--------------------	---

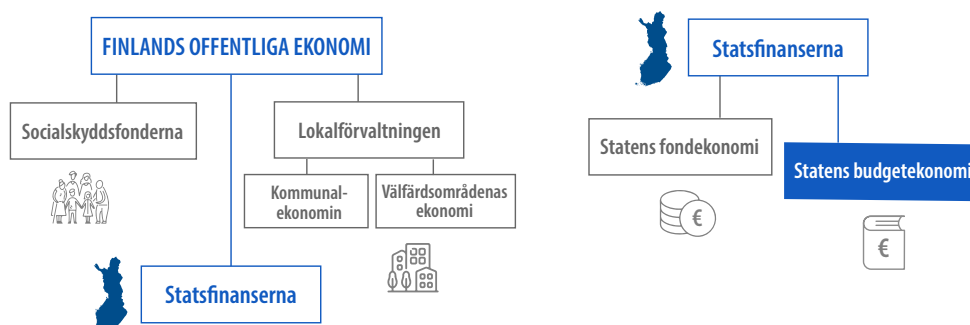
Innehåll

1	Inledning	7
2	De ekonomiska utsikterna	9
	2.1 Allmän ekonomisk utveckling.....	9
	2.2 Den offentliga ekonomin.....	10
3	Regeringens finanspolitiska linje	13
4	Statsbudgeten 2024	15
	4.1 Inkomster, utgifter, balans och skuld.....	15
	4.2 Plock ur skatte- och anslagsbesluten i budgeten för 2024.....	21
	4.3 Vårdförändringarnas ekonomi.....	28
	4.4 Den kommunala ekonomin.....	29
5	Sammanfattning	32

1 Inledning

Finlands offentliga ekonomi består av statsekonomi, lokalförvaltningen, som bildas av kommunerna och välfärdsområdena, och socialskyddsfonderna. Statsfinanserna omfattar statens budgetekonomi och statens fondeekonomi. Hur statens budgetekonomi placerar sig i statsfinanserna och Finlands offentliga ekonomi åskådliggörs i figur 1. Denna publikation koncentrerar sig främst på statens budgetekonomi. Föremål för granskningen är budgeten för 2024, som riksdagen godkände i december 2023. Syftet är att med hjälp av figurer och tabeller ge en kort beskrivning av centrala teman i statsbudgeten samt att leda läsaren att närmare granska dessa teman under länkarna till respektive webbsidor. Budgeten baserar sig på oberoende ekonomiska prognoser från finansministeriets ekonomiska avdelning hösten 2023. De ekonomiska utsikterna enligt prognosen från december presenteras i avsnitt 2.

Figur 1. Statsfinanserna som en del av den offentliga ekonomin och statsbudgeten som en del av statsekonomin. Källa: www.tutkibudjettia.vm.fi, översättning

Högsta beslutanderätt om användningen av de statliga medlen utövas i Finland av riksdagen, som i regel utövar makt på två sätt: genom att stifta lagar och genom att godkänna statsbudgeten. Merparten av innehållet i budgeten är reglerat enligt lag och beslutet om budgeten föregås ofta av lagändringar. Riksdagen godkänner budgeten för följande budgetår före utgången av det föregående budgetåret.

I praktiken behandlar statsbudgeten beloppet av statens inkomster och utgifter under det kommande året och hur de ska fördelas. I budgetmanglingen förhandlar regeringen om budgetpropositionen. Budgetpropositionen utgår från planen för de offentliga finanserna och statsminister Orpos regeringsprogram. I regeringsprogrammet fastställs regeringens finanspolitiska huvudlinjer. I början av regeringsperioden beslutar regeringen dessutom om valperiodens ram, dvs. statens utgiftstak, och om reglerna för ramförfarandet. I planen för de offentliga finanserna justerar regeringen årligen i april anslagen för de olika förvaltningsområdena i ramen samt uppdaterar ramen så att den motsvarar de strukturella ändringarna i kostnadsnivån, priserna och strukturella ändringarna i ramutgifterna. Mer information finns på <https://vm.fi/sv/ramarna-for-statsfinanserna>.

Slutsumman för budgeten för 2024 är 87,9 miljarder euro. Största delen av anslagen används för hälso- och sjukvård samt socialskydd. Inkomsterna samlas in främst i form av skatter som baserar sig på omsättning, såsom mervärdesskatt, och inkomstskatter, såsom skatt på förvärvs- och kapitalinkomster. Statens budgetekonomi beräknas uppvisa ett underskott på cirka 11,4 miljarder euro och statsskulden beräknas stiga till cirka 163 miljarder euro.

2 De ekonomiska utsikterna

2.1 Allmän ekonomisk utveckling

Uppgången i pris- och räntenivån har minskat investeringarna och hushållens konsumtion. Finlands ekonomi krympte med 0,5 procent under 2023 enligt prognosen. År 2024 ökar den avtagande inflationen och den sjunkande räntenivån i kombination med hushållens relativt goda inkomstutveckling hushållens disponibla inkomst. BNP ökar med 0,7 procent under 2024.

I och med nedgången i produktionen minskar efterfrågan på arbetskraft och därmed även antalet sysselsatta. År 2024 minskar sysselsättningen tillfälligt, och sysselsättningsgraden sjunker. Företagen reagerar dock på den svaga efterfrågan på arbetskraft främst genom permitteringar och flexibla arbetsarrangemang i stället för uppsägningar. Antalet arbetstimmar minskar därför mer än sysselsättningen. I synnerhet det minskande byggandet ökar arbetslösheten. Arbetslöshetsgraden stiger till 7,5 procent 2024.

Inflationen avtog snabbt under 2023. År 2024 är den genomsnittliga inflationen endast 2 procent. Till följd av den avtagande inflationen sjunker räntenivån 2024. Byggandet av nya bostäder minskar kraftigt, och nedgången fortsätter 2024. I och med den lägre räntenivån börjar bostadsmarknaden återhämta sig under 2024, eftersom det finns efterfrågan på bostäder på grund av invandringen och flyttningen inom landet.

Tabell 1. Samhällsekonomin utveckling 2021–2024

Prognos, december 2023	2021	2022	2023*	2024*
BNP:s värde, md euro	250,9	268,7	282,1	289,0
BNP, volymförändring, %	3,2	1,6	-0,5	0,7
Arbetslöshetsgrad, %	7,7	6,8	7,2	7,5
Sysselsättningsgrad, %	72,3	73,8	73,6	73,5
Konsumentprisindex, förändrings-%	2,2	7,1	6,3	2,0
Lång ränta, 10 år, %	-0,1	1,7	3,1	3,2

* Prognos

2.2 Den offentliga ekonomin

Den offentliga ekonomin uppvisar ihållande underskott under de följande åren. Den ekonomiska tillväxten avtog något och är svag 2024. De ökade utgifterna på grund av inflationen belastar den offentliga ekonomins finansiella ställning. Skatteinkomsterna ökar svagt, och underskottet ökar 2024 rejält till över 3 procent av BNP. Under de därpå följande åren minskar underskottet så småningom tack vare regeringens åtgärder och den ekonomiska tillväxten. De offentliga utgifterna belastas dock av flera tidigare beslut om åtgärder, ökande ränteutgifter och stora försvarsrelaterade upphandlingar.

Enligt prognosen år 2023 ökar den offentliga skulden till över 75 procent och fram till 2028 till över 85 procent av BNP. Trots anpassningsåtgärderna fortsätter skuldkvoten att öka. Statsförvaltningen, kommunerna och välfärdsområdena uppvisar underskott som ökar för varje år. På längre sikt uppvisar den offentliga ekonomin ett strukturellt underskott, och därför råder ett hållbarhetsgap i den offentliga ekonomin. Ytterligare information om de ekonomiska utsikterna finns i finansministeriets publikation [Taloudellinen katsaus](#).

Tabell 2. Den offentliga ekonomins centrala nyckeltal enligt nationalräkenskaperna, % av BNP

Prognos december 2023, % av BNP	2021	2022*	2023**	2024**
Skatter och socialskyddsavgifter	43,1	42,9	41,5	40,5
Offentliga samfunds utgifter	55,7	53,3	54,5	54,9
Offentliga samfunds nettokreditgivning	-2,8	-0,8	-2,5	-3,5
• Statsförvaltningen	-3,3	-1,6	-3,2	-3,7
• Lokalförvaltningen	-0,3	-0,2	-0,1	-0,1
• Välfärdsområdena			-0,5	-0,5
• Arbetspensionsanstalterna	0,9	0,9	0,9	1,0
• Övriga socialskyddfonder	-0,1	0,1	0,4	-0,3
Offentliga samfunds bruttoskuld	72,5	73,3	75,5	79,1
Statsskulden ¹⁾	51,3	52,7	55,4	58,5

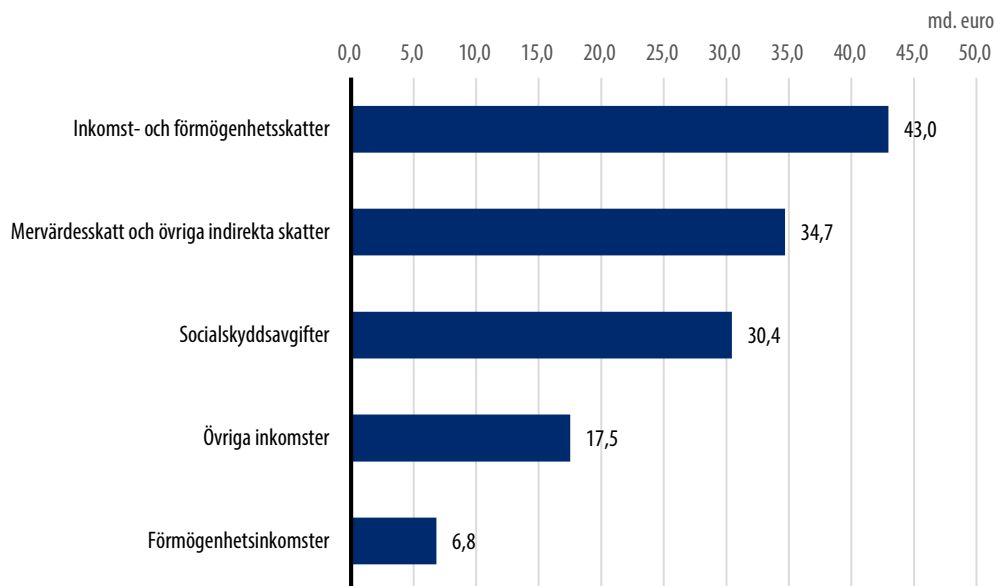
* preliminär uppgift

** prognos

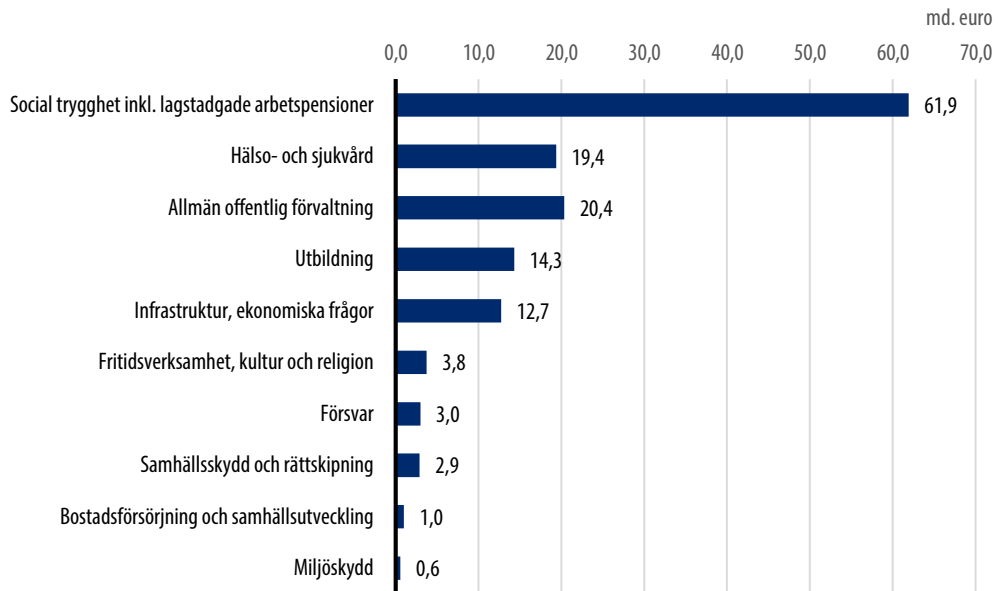
1) FM:s ekonomiska avdelnings prognos om statsskulden avviker från det budgeterade bl.a. på grund av att inkomstprognoserna uppdaterats

Utöver i de ekonomiska konjunkturerna återspeglas den offentliga ekonomins struktur i de belopp som flutit in hos de offentliga samfunden och i fördelningen av utgifterna. Av figur 2 framgår det att merparten av de offentliga samfundens inkomster 2021 togs ut som inkomst- och förmögenhetsskatt samt indirekta skatter. Merparten av de offentliga samfundens utgifter utgörs av utgifterna för sociala förmåner, vilket framgår av figur 3. Sådana utgifter är bland annat pensioner, arbetslöshetsförmåner och familjeförmåner samt stöden för sjukdomstid, stöden för boende och stöd som förebygger social utslagning.

Figur 2. Den offentliga samfundens inkomster 2021, md euro. Källa: Statistikcentralen

Figur 3. Den offentliga samfundens utgifter enligt användningsändamål (COFOG) år 2021, md euro. Källa: Statistikcentralen, nationalräkenskaper

3 Regeringens finanspolitiska linje

Målet för statsminister Orpos regering är att förbättra finländarnas levnadsstandard, vända skuldsättningen som hotar välfärden och åstadkomma en hållbar ekonomisk tillväxt i Finland.

I regeringsprogrammet fastställde regeringen följande centrala ekonomi- och finanspolitiska mål:

- Skuldkvoten i de offentliga finanserna stabiliseras, och därefter vänds den i en riktning som ur ett valperiodsövergripande perspektiv är permanent nedåtgående. Det långsiktiga målet är en ekonomisk tillväxt och en skuldsättning i förhållande till bruttonationalprodukten som ligger på nordisk nivå.
- Saldot i de offentliga finanserna förbättras så att underskottet i de offentliga finanserna i förhållande till bruttonationalprodukten uppgår till högst 1 % under denna valperiod, det vill säga senast 2027.
- Genom sysselsättnings- och tillväxtåtgärderna eftersträvas 100 000 nya sysselsatta. På längre sikt är målet att höja sysselsättningsgraden till 80 procent.
- I kombination med de direkta anpassningsåtgärderna skapar sysselsättnings- och tillväxtåtgärderna förutsättningar för att balansera statsfinanserna fram till 2030.

Statsminister Orpos regering åtar sig att under valperioden genomföra permanenta åtgärder som tillsammans stärker de offentliga finanserna med ett nettobelopp på 6 miljarder euro beräknat för år 2027. För att undvika suboptimering mellan de olika undersektorerna (staten, kommunerna, välfärdsområdena, socialskyddsfonderna) ska de offentliga finanserna ses som en helhet.

Utgifterna inom de offentliga finanserna ska anpassas med ett nettobelopp som år 2027 uppgår till cirka 4 miljarder euro. Som ett led i anpassningsåtgärderna har regeringen dragit upp riktlinjer för strukturpolitiska åtgärder genom vilka man eftersträvar att stärka de offentliga finanserna med cirka 2 miljarder euro på 2027 års nivå. Regeringen följer aktivt upp hur åtgärderna framskrider vid budgetförhandlingarna och ramförhandlingarna och reagerar med ersättande åtgärder om det ser ut att målet på 6 miljarder euro inte uppnås. Regeringen ser allvarligt på de risker som borgens- och garantiansvar medför i de offentliga finanserna.

Regeringen har förbundit sig till ramförfarandet för statsfinanserna, som begränsar beloppet av de utgifter som kan budgeteras i statsbudgeten. Med hjälp av utgiftsregeln garanteras en utgiftspolitik inom statsfinanserna som är ansvarsfull och långsiktig och främjar ekonomisk stabilitet. Åtgärder enligt regeringsprogrammet samt övriga åtgärder genomförs i den utsträckning det är möjligt inom ramen. Ramen för valperioden 2024–2027 har fastställts i [planen för de offentliga finanserna](#).

Genom sin skattepolitik strävar regeringen efter att förbättra hushållens köpkraft, förbättra incitamenten för arbete och stärka förutsättningarna för ekonomisk tillväxt. Regeringens skattepolitik uppmuntrar till arbete och företagande samt stöder inhemskt ägande. Regeringen skärper inte beslutsbaserat den totala skattegraden.

En kort beskrivning av de åtgärder som vidtas för att nå de finanspolitiska målen och som ingår i budgeten för 2024 finns i avsnitt 4.2.

4 Statsbudgeten 2024

Statens inkomster och utgifter granskas i avsnitt 4 och 5 i allmänna motiveringen och i detaljmotiveringen till budgetpropositionen (budjetti.vm.fi). Inkomstposterna behandlas enligt avdelning och de uppskattade anslagen enligt huvudtitel.

4.1 Inkomster, utgifter, balans och skuld

Inkomster

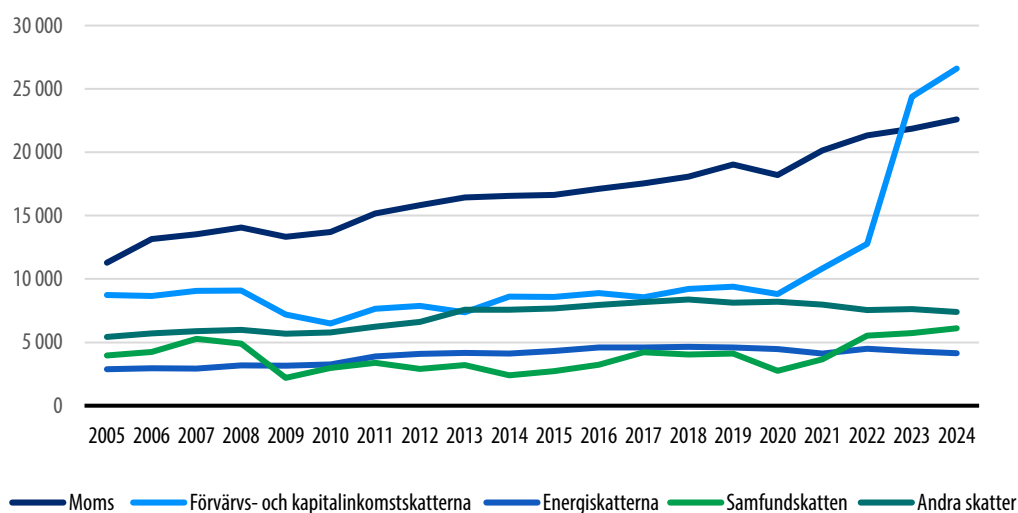
År 2024 uppskattas den statliga budgetekonomins inkomster utan nettoupplåning till 76,4 miljarder euro. Andelen för skatterna och inkomsterna av skattenatur är cirka 66,8 miljarder euro (87 %). Statens skatteinkomster uppskattas öka med 3,7 procent 2024, dvs. med 2,4 miljarder euro jämfört med den ordinarie budgeten för 2023. På motsvarande sätt uppskattas budgetekonomins inkomster exklusive nettoupplåning öka med 4,6 procent dvs. 3,4 miljarder euro 2024.

Av figur 4 framgår utvecklingen av statens skatteinkomster enligt de viktigaste skattelagen åren 2005–2024. Skatteinkomsterna har ökat kraftigt sedan 2020, då ekonomin började återhämta sig från problemen orsakade av coronaviruspandemin. Social- och hälsovårdsreformen, som trädde i kraft 2023, medförde en betydande ökning i statens skatteinkomster när organiseringsansvaret i fråga om social- och hälsovårdstjänsterna och räddningsväsendet överfördes från kommunerna till välfärdsområdena och det anknytande finansieringsansvaret överförs från kommunerna till staten.

På grund av social- och hälsovårdsreformen utgör inkomstbeskattningen från och med 2023 statens största enskilda inkomstkälla. Mervärdesskattens betydelse som statens inkomstkälla förblir stor. Avkastningen av samfundsskatten är beroende av företagens resultatutveckling och kraftiga konjunkturväxlingar är karakteristiska för den. På lång sikt har avkastningen av samfundsskatten minskat delvis därför att samfundsskattesatsen har sänkts på grund av skattekonkurrens, eftersom målet har varit att säkerställa att Finland förblir ett konkurrenskraftigt investeringsobjekt. Energiskatteintäkterna utvecklas jämförelsevis svagt, vilket förklarar den måttliga utvecklingen i skattebaserna, som till

exempel konsumtionen av flytande bränslen och elförbrukningen. Energiskatterna har höjts under granskningsperioden, men å andra sidan har skattebelastningen minskat av att konsumtionen övergått till energiprodukter, som beskattas med en lägre skattenivå.

Figur 4. Statens skatteinkomstutveckling per skatteart 2005–2024, mn euro

Utgifter

Anslagen i budgeten uppgår till 87,9 miljarder euro, vilket är cirka 6,5 miljarder euro eller 8 procent mer än i den ordinarie budgeten för 2023. Den ökade anslagsnivån jämfört med 2023 beror bland annat på lagstadgade och avtalsbaserade indexjusteringar (1,7 miljarder euro) 2024 och förändringar i statsfinansieringen av välfärdsområdena. För välfärdsområdena anvisas det år 2024 3,4 miljarder euro mer finansiering än i den ordinarie budgeten för 2023, och därutöver görs en lagstadgad indexjustering. Ökningen av finansieringen till välfärdsområdena förklaras bl.a. av att 1,9 miljarder euro av finansieringen för 2023 betalades redan i december 2022, vilket minskar jämförelsetalet för 2023.

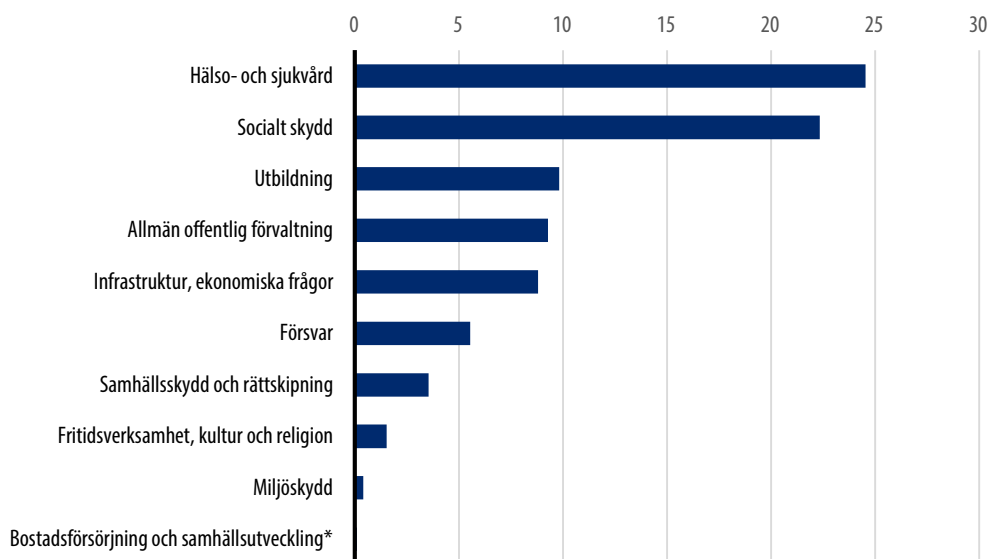
En annan betydande omständighet som förklarar uppgången i de totala utgifterna är de ökade skuldförvaltningskostnaderna för statslån. Räntekostnaderna ökar med cirka 1,6 miljarder euro dvs. fördubblas jämfört med den ordinarie budgeten för 2023. Förvaltningskostnaderna för den offentliga skulden ökar budgetekonomins totala utgifter med cirka 2 procentenheter. Om prisförändringarna inte beaktas medan den andel av

finansieringen av välfärdsområdena för 2023 som betalades redan 2022 beaktas, ökar anslagen för förvaltningsområdena (dvs. alla utgifter exklusive ränteutgifter) med cirka 1,7 procent jämfört med den ordinarie budgeten för 2023.

År 2024 ökar anslagsnivån inom budgetekonomin även på grund av ytterligare satsningar på forsknings- och utvecklingsverksamhet samt på grund av de permanenta ökningarna av utgifterna som anges i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering, bland annat för den grundläggande utbildningen, stödet till barnfamiljer samt polisens och Försvarsmaktens resurser. Däremot sänks utgiftsnivån till följd av de reformer och utgiftsbesparingar som ingår i regeringsprogrammet.

Såsom det konstaterats ovan beror sättet på vilket anslagen, det vill säga de statliga utgifterna, anvisas till olika användningsändamål på politiska beslut, ekonomiska strukturer och konjunkturer. År 2024 anvisas den mest betydande delen av anslagen i budgeten till hälso- och sjukvård (28 %) och social trygghet (25 %). Figur 5 visar tilldelningen av statens anslag 2024 i enlighet med budgeten.

Figur 5. Anslagen i budgeten för 2024 enligt användningsändamål (COFOG), md euro

* Merparten av de utgifter som hänför sig till stödande av bostadsproduktionen finansieras med medel ur bostadsfonden, som står utanför statsbudgeten. Dessutom ingår de direkta bostadsbidragen i utgifterna för socialt skydd.

En del av de inkomster som ingår i statsbudgeten kommer från Europeiska unionen, men samtidigt betalar finska staten också avgifter till EU. På statsfinansiell nivå uppskattas att Finland kommer att betala cirka 2,4 miljarder euro till EU:s budget, Europeiska fredsfaciliteten och utvecklingsfonden 2024. Finlands betalningar ökar med cirka 390 miljoner euro jämfört med budgeten för 2023. Från EU:s budget beräknas inflyta inkomster på cirka 2,1 miljarder euro, vilket är 490 miljoner euro mer än vad som beräknas inflyta 2023. Förhållandet mellan EU-inkomster och utgifter i statsfinanserna åskådliggörs i tabell 3.

Tabell 3. Sammandrag av betalningarna mellan staten och EU 2022–2024, mn euro

UTGIFTER INOM STATSFINANSENA	Bokslut 2022	Budgeten 2023*	Budgeten 2024
Budgetekonomin			
Momsavgiften	297	326	335
Plastikavgiften	60	89	88
BNI-avgiften	2 015	1 523	1 863
EU-AVGIFTER SAMMANLAGT	2 372	1 938	2 286
Europeiska fredsfaciliteten	10	13	49
Europeiska utvecklingsfonden	42	29	31
SAMMANLAGT	2 424	1 980	2 366
INKOMSTER INOM STATSFINANSENA			
Budgetekonomin			
Jordbruksstöd	526	531	533
Landsbygdsutveckling	460	340	340
Strukturpolitiskt stöd	210	257	240
Uppbördsprovision för tullar m.m.	74	50	56
Inkomster från faciliteten för återhämtning och resiliens		362	745
Övriga inkomster	49	59	175
Fondekonomin			
Interventionsfonden	0,1	0,1	0,1
Gårdsbrukets utvecklingsfond	0,0	0,0	0,0
SAMMANLAGT	1 319	1 599	2 089
Tullar samt jordbruks- och sockeravgifter som tagits ut för EU	205	214	222

* inkl. tilläggsbudgeter

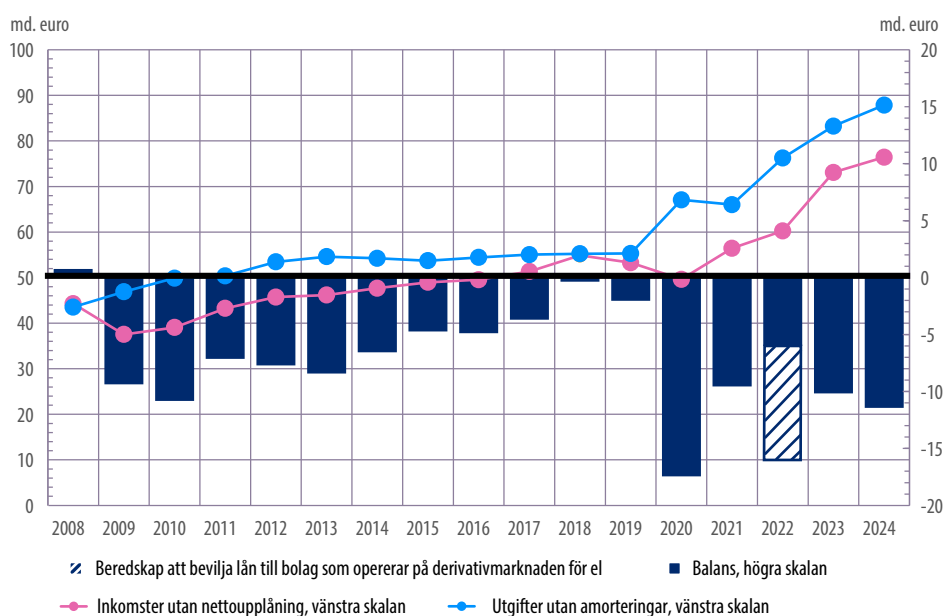
År 2024 är det fjärde året för EU:s fleråriga ramperiod 2021–2027. Kommissionen har kommit med förslag till egna finansieringskällor dvs. medel i unionens budget. Förslagen gäller auktionsintäkter från unionens system för handel med utsläppsrätter, intäkter från mekanismen för koldioxidjustering vid gränserna, nationell marknadsandel av multi-nationella företags restvinster som omfördelas samt statistiska egna medel som baserar sig på företagens och finansinstitutens vinstandel. Syftet är i första hand att genom nya egna medel lätta trycket som återbetalningen av upplåningen för återhämtningsinstrumentet medför på de nationella medlemsavgifterna. Nya egna medel kräver dock ett enhälligt beslut av medlemsstaterna och ratificering i de nationella beslutande organen.

Balansen inom statsfinanserna och statsskulden

Budgeten för 2024 uppvisar ett underskott på ca 11,4 miljarder euro, vilket finansieras genom ökad skuldsättning. Balansen inom statens budgetekonomi försvagas med 3,1 miljarder euro jämfört med den ordinarie budgeten för 2023. Jämfört med den totala budgeten för 2023, dvs. med beaktande av den andra tilläggsbudgeten för 2023 försvagas balansen med 1,3 miljarder euro. Uttryckt i nationalräkenskapsbegrepp uppskattas underskottet i statsfinanserna 2024 vara cirka 3,7 % procent i förhållande till BNP.

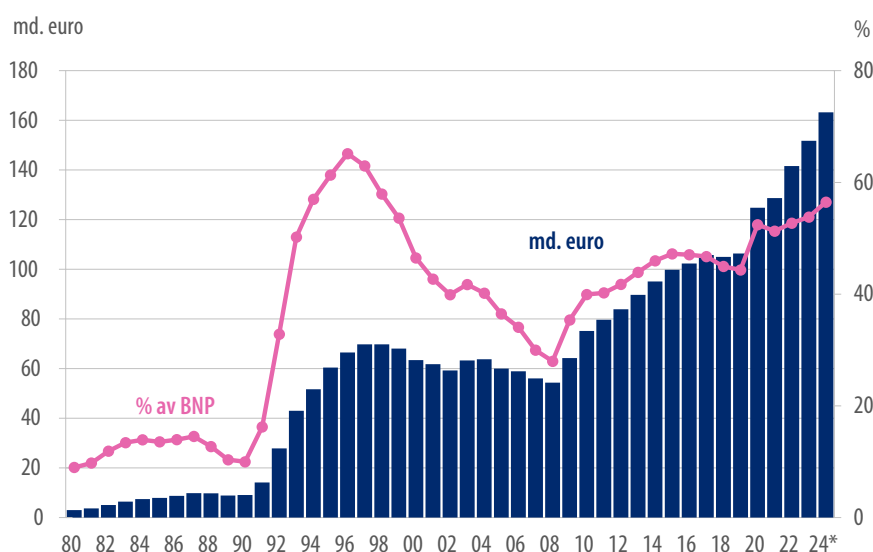
Statens budgetekonomi har uppvisat ett underskott sedan 2009. Budgetekonomins balans åskådliggörs i figur 6.

Figur 6. Budgetekonomins inkomster, utgifter och balans 2008–2024, md euro

Statsskulden beräknas vara cirka 163 miljarder euro i slutet av 2024, vilket är cirka 56,5 procent i förhållande till BNP. Ränteutgifterna för statsskulden uppskattas vara 3,2 miljarder euro, vilket är 0,8 miljarder euro mer än vad som budgeterades för 2023 (med beaktande av tilläggsbudgetarna). Figur 7 åskådliggör statsskuldens utveckling.

Figur 7. Statsskulden 1980–2024

* Prognos

4.2 Plock ur skatte- och anslagsbesluten i budgeten för 2024

Ändringar i beskattningsgrunderna

I enlighet med regeringsprogrammet görs en indexjustering i skattegrunderna för förvärvsinkomster på alla inkomstnivåer, vilket minskar statens skatteinkomster med 545 miljoner euro per år. Syftet med indexjusteringen är att beskattningen inte ska stramas åt som en följd av skattesystemets progressivitet och ökningen av den allmänna inkomstnivån. Dimensioneringen av indexjusteringen 2024 ändras så att den andel som motsvarar sänkningen av arbetslöshetsförsäkringsavgiften med 0,2 procentenheter kanaliseras till staten så att inbesparingar som tillkommer Sysselsättningsfonden istället riktas till att bryta statens skuldutveckling. Detta ökar statens skatteinkomster med 138 miljoner euro.

I förvärvs- och kapitalinkomstskatterna görs både sådana ändringar i beskattningsgrunderna som minskar och sådana som ökar skatteinkomsterna 2024. Höjningen av arbetsinkomstavrdraget minskar statens skatteinkomster med uppskattningsvis 97 miljoner euro, höjningen av det maximala insättningsbeloppet för aktiesparkonton minskar statens skatteinkomster med uppskattningsvis 5 miljoner euro och höjningen av utjämningsreserveringen för jordbruket minskar statens skatteinkomster med uppskattningsvis 9 miljoner euro. Därtill utvidgas tillämpningsområdet för hushållsavdraget och den temporära höjningen av hushållsavdraget fortsätter, vilket minskar statens skatteinkomster med uppskattningsvis 42 miljoner euro. Sänkningen av överlåtelseskattesatserna och slopandet av skattefriheten för köpare av första bostad minskar dessutom statens skatteinkomster med 52 miljoner euro.

Statens skatteinkomster ökar av att den tidsbestämda giltighetstiden för den högsta nivån i statens inkomstskatteskala förlängs, självriskan för resekostnadsavrdraget höjs samt det åldersbaserade höjda arbetsinkomstavrdraget omfördelas. Den sammanlagda effekten av de ändringar i beskattningsgrunderna som leder till en ökning av statens skatteinkomster är 110 miljoner euro.

Alkoholbeskattningen ändras så att punktskatten på starka alkoholdrycker och viner höjs och punktskatten på öl sänks. Dessa ändringar uppskattas sammanlagt öka statens skatteinkomster med ca 15 miljoner euro. Nikotinpåsar ska omfattas av tobaksbeskattningen, vilket beräknas öka statens skatteinkomster med uppskattningsvis 50 miljoner euro.

Dessutom minskar sänkningen av bränsleskatt vars syfte är att kompensera för den stigande trenden för distributionsskyldigheten skatteinkomsterna med cirka 168 miljoner euro. En sänkning av fordonsskattens grundskatt minskar skatteinkomsterna med uppskattningsvis 50 miljoner euro. Sänkningen av fordonsskatten träder i kraft vid ingången av 2025, men skattesänkningens effekt på intäkterna realiserar delvis redan 2024.

Besparingar och tillägg enligt regeringsprogrammet

Regeringen strävar efter att anpassa de offentliga finanserna med cirka 4 miljarder euro netto enligt nivån 2027. De åtgärder som vidtas för att nå detta mål beskrivs i bilaga B till regeringsprogrammet. Utöver besparingar innehåller helheten även utgiftsökningar samt åtgärder som ökar inkomsterna. I budgeten beaktas besparingarna och utgiftsökningarna i regeringsprogrammet till den del som de gäller statens budgetekonomi. Nettomässigt minskar åtgärderna utgifterna för statens budgetekonomi med cirka 0,7 miljarder euro 2024.

Faktarutan beskriver den helhet som besparingarna och utgiftsökningarna enligt regeringsprogrammet bildar. De indexbundna helheterna innehåller frysningar och partiella frysningar av indexhöjningar. I förmåner som är bundna till folkpensionsindex eller konsumentprisindex (exklusive utkomststöd, pensioner, fronttillägg, handikappförmåner, årssjälvrisker för läkemedel och underhållsstöd) görs inga indexhöjningar 2024–2027. I indexhöjningen inom statsandelen för kommunal basservice görs 2024–2027 en besparing som motsvarar en procentenhet, liksom också i den statliga finansieringen till evangelisk-lutherska kyrkan och i understöden för kyrklig och religiös verksamhet.

Budgetbesparingar och -ökningar (netto) 2024 enligt regeringsprogrammet, mn euro

Utbildning och kompetens	9
Social- och hälsovårdstjänster	-141
Social trygghet och sociala förmåner	-147
Indexbundna helheter	-195
Jord- och skogsbruk, miljö	-19
Näringsliv, trafik och boende	-203
Försvaret, allmän säkerhet, invandring och utvecklingssamarbete	-6
Förvaltning	-10
Totalt	-713

Nedan finns exempel på besparingar och anslagsökningar enligt bilaga B till regeringsprogrammet.

Utbildning och kompetens

- Främjande av jämställdhet i småbarnspedagogiken samt förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen, ökning 50 miljoner euro
- Undervisnings- och kulturministeriets understöd, minskning 10 miljoner euro

Social- och hälsovårdstjänster

- Rehabilitering av och rehabiliteringstjänster för barn och unga med neuropsykologiska störningar förbättras genom ett tidsbundet program för FPA:s prövningsbaserade rehabilitering, ökning 16,75 miljoner euro.

- Ikraftträdandet av minimidimensioneringen av omsorgspersonalen (0,7) skjuts upp till 1.1.2028, minskning 89 miljoner euro.
- Åldersgränsen för eftervård inom barnskyddet sänks till 23 år, minskning 12 miljoner euro.

Social trygghet och sociala förmåner

- Den sociala tryggheten reformeras på flera sätt, vilket minskar behovet av anslag och vars minskande nettoeffekt är cirka 400 miljoner euro i social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel. Uppskattningen beaktar inverkan av indexfrysningarna och åtgärderna som påverkar utgifterna för bostads- och utkomststöd. En sparåtgärd är att indexhöjningarna i de förmåner som är bundna till folkpensionsindex och konsumentpriserna fryses för valperioden, med undantag för utkomststödet, pensionerna, fronttillägget, handikappförmånerna, årssjälvriskan för läkemedel och underhållsstödet. Övergripande ändringar görs i utkomstskyddet för arbetslösa och det allmänna bostadsbidraget. I utkomststödet förtydligas beloppet av godtagbara boendeutgifter.
- Barnfamiljernas utkomst förbättras genom att höja barnbidraget för under tre år gamla barn, öka ensamförsörjartillägget till barnbidraget och höja barnbidraget till familjer med många barn.

Jord- och skogsbruk, miljö

- Tryggande av hållbarheten i virkesproduktionen, minskning 12,7 miljoner euro
- Avslutande av stödet för beskogning av obrukad mark, minskning 4,3 miljoner euro
- Utvecklingsprojekt inom jordbruket, ökning 4 miljoner euro.

Näringsliv, trafik och boende

- Sänkning av finansieringsnivån för nya farledsprojekt, minskning 100 miljoner euro
- Sänkning av sysselsättningsanslagen, minskning 41 miljoner euro
- Skärgårdshavsprogrammet och vattenvård, ökning 6 miljoner euro

Försvar, allmän säkerhet, migration och utvecklingssamarbete

- Anslaget för egentligt utvecklingssamarbete minskas med sammanlagt 118 miljoner euro, varav 38 miljoner euro överförs till det nya momentet Stöd till Ukraina. För momentet Stöd till Ukraina anslås sammanlagt 58 miljoner euro.
- Antalet anställda i polisuppgifter höjs till 8 000 årsverken fram till slutet av valperioden, ökning 17,5 miljoner euro.
- Handläggningstiderna för asylansökningar förkortas genom ökad automatisering, ökning 21 miljoner euro.

Förvaltning

- Finansieringen av statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet (VNTEAS) avslutas, minskning 9,3 miljoner euro

Investeringar

Regeringsprogrammet innehåller en helhet bestående av investeringar av engångsnatur som uppgår till 4 miljarder euro och som finansieras genom att sälja statlig egendom, minska överkapitaliseringen i noterade statsägda bolag och göra intäktsföringar från Statens bostadsfond utan att fondens verksamhet i nuvarande omfattning äventyras. Utgifter enligt investeringsprogrammet inkluderas i budgetpropositionerna och beaktas i planerna för de offentliga finanserna inom de gränser som de inkomster som säkerställs möjliggör.

Ökningarna relaterade till investeringsprogrammet uppgår i budgeten till sammanlagt 713 miljoner euro i form av anslag och fullmakter. Anslagen för 2024 är 351 miljoner euro av detta belopp. I budgeten 2024 ingår en intäktsföring på 500 miljoner euro från Statens bostadsfond som används till att finansiera investeringsprogrammet. Dessutom resulterar överföringen av Nesteaktier från Klimatfonden Ab tillbaka till staten skatteinkomster av engångskaraktär på cirka 113 miljoner euro som räknas som en del av investeringsprogrammets inkomster.

Inom ramen för investeringsprogrammet anslås en ökning på 250 miljoner euro för basunderhåll av transportinfrastrukturen och minskning av det eftersatta underhållet under 2024. Budgeten innehåller också fullmakter på 369 miljoner euro för trafikrelaterade utvecklingsprojekt som orsakar ett anslagsbehov på 16 miljoner euro 2024. Fullmakten för projektet som går ut på att öka kapaciteten mellan Helsingfors och Riihimäki höjs med 110 miljoner euro. Nya projekt som inleds är projekt för bangården för persontrafik i Tammerfors (163 miljoner euro), planering av elektrifieringen av bansträckan Torneå–Kolari (7,5 miljoner euro), Jakobstads hamnväg (stamväg 68 på sträckan

Edsevö–Jakobstad, 7,5 miljoner euro), projektet riksväg 4, vägavsnittet norr om Leivonmäki i Joutsa (14 miljoner euro), projektet riksväg 4, planskild anslutning till Oravasaari i Jyväskylä (7 miljoner euro) och riksväg 9 vid Lievestuore (30 miljoner euro). För projektet Utveckling av stambanan: planering av sträckan Riihimäki–Tammerfors anvisas en fullmakt på 22 miljoner euro. För planeringsprojekten Sydbottenbanan och Savolaxbanan anvisas fullmakter på sammanlagt 8 miljoner euro. Utvecklingsprojekten föranleder ett behov av ytterligare anslag på 246,5 miljoner euro för åren 2025–2027 och 105,5 miljoner euro för följande valperiod.

För investeringsprogrammet i social- och hälsovårdsministeriets huvudtitel anslås sammanlagt 82,3 miljoner euro 2024. Av beloppet används 65,3 miljoner euro till att höja FPA-ersättningen för arvoden för läkarbesök, 4 miljoner euro till digitaliseringsprogrammet inom social- och hälsovården, 2 miljoner euro till det nationella programmet för hälsa och välbefinnande, 3,5 miljoner euro till programmet för gott arbete och 6,5 miljoner euro för stöd för äldre personers funktionsförmåga och hemmaboende samt för närståendevårdare. För projektet för att utveckla de svenskspråkiga tjänsterna i Östra Nylands och Västra Nylands välfärdsområden anslås dessutom 1 miljon euro.

Som en del av åtgärdshelheten Ett Finland med ren energi anvisas en fullmakt på 10 miljoner euro för främjande av en offentlig infrastruktur för laddning av el och tankning av gas i trafiken. För bättre styrning av välfärdsområdena anvisas år 2024 1,5 miljoner euro. För planering av rivningen av dammarna vid forsarna i Palokki anvisas 0,45 miljoner euro.

Budgeten innehåller också utgifter på 482 miljoner euro för Finlands plan för återhämtning och resiliens (RRP) och utgifter på 35 miljoner euro för programmet REPowerEU. Ändringen av EU-förordningen om REPowerEU-planen trädde i kraft i februari 2023. REPowerEU utgör en del av faciliteten för återhämtning och resiliens, och dess mål är att få slut på EU:s beroende av ryska fossila bränslen och påskynda omställningen till ren energi. Beslut har fattats om att rikta REPowerEU-medlen till påskyndande av miljötillstånd på ett sätt som är i linje med reformen av statens regionförvaltning och FoU-finansiering och testning av ren energi och materialflöden samt investeringar i omställningen till ren energi.

Forskning och utveckling

Lagen om statlig finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet åren 2024–2030 trädde i kraft vid ingången av 2023. Enligt den ökar fullmakterna och anslagen för forskning och utveckling i statsbudgeterna fram till 2030 att de sammanlagt står för 1,2 procent av BNP. Utifrån finansministeriets ekonomiska prognos från hösten 2023 borde finansieringen av statens forsknings- och utvecklingsverksamhet vara cirka 4,3

miljarder euro 2030. Detta innebär en ökning på cirka 2 miljarder euro jämfört med totala FoU-finansieringen enligt budgeten för 2023. I statsbudgeten bör FoU-finansieringen höjas årligen med cirka 280 miljoner euro jämfört med utgångsnivån 2023.

År 2024 är statens FoU-finansiering 2,6 miljarder euro, vilket är i linje med den nya finansieringslagen. I enlighet med de tidigare besluten har statens FoU-finansiering uppskattats till cirka 2,4 miljarder euro för 2024, vilket innebär att finansieringen av forskning och utvecklingsverksamheten har ökats med sammanlagt 264 miljoner euro i budgeten för 2024 så att det lagstadgade finansieringsbeloppet uppnås. Tilläggsfinansiering anslås i synnerhet för ett pilotprojekt för forskarutbildning, stöd för FoU-verksamhet, Finlands Akademis fullmakt för forskningsprojekt och EU-projektens nationella medfinansiering.

Mer information om statlig finansiering av forsknings- och utvecklingsverksamhet och finansieringslagen finns i avsnitt 5.3 i den allmänna motiveringen till budgetpropositionen.

Andra urplock

Inom försvarsministeriets förvaltningsområde ökas anslagen till exempel för ersättande anskaffning av försvarsmateriel som överlämnats till Ukraina. Med stöd av en tidigare fullmakt har 1,451 miljarder euro anslagits till Försvarsmakten för ersättande av överlämnad materiel, varav 279 miljoner euro hänför sig till 2024. Budgeten innehåller dessutom två nya beställningsfullmakter för anskaffning av försvarsmateriel inom försvarsministeriets förvaltningsområde. Med hjälp av fullmakterna utvecklas bland annat logistiksystemets prestationsförmåga samt marinens röjningskapacitet och undervattensspaning.

För kostnader relaterade till Natomedlemskapet anslås anslag för bland annat försvarsministeriets förvaltningsområde och statsrådets kansli.

För valförrättning anslås ett tillägg på cirka 23 miljoner euro för justitieministeriets förvaltningsområde. År 2024 förrättas presidentval och Europaparlamentsval.

För trafik- och kommunikationsnät anslås över 2 miljarder euro, varav 1,5 miljarder euro går till basunderhåll av transportinfrastrukturen. Inom basunderhållet av transportinfrastrukturen prioriteras de åtgärder som krävs för att garantera den dagliga framkomligheten i transportnätet och för att bromsa ökningen av det eftersatta underhållet och minska underhållsskulden.

För Migrationsverket anslås utöver de tidigare nämnda tilläggen till investeringshelheten anslag för bland annat för införande av tillfälligt internationellt skydd och förkortning av tillståndens giltighet, förlängning och möjliggörande av tagande i förvar samt efterhandskontroll av arbetsrelaterade tillstånd och ökad automatisering. Flyktingkvoten sänks i enlighet med regeringsprogrammet till 500 personer.

För statens ersättning för främjande av integration anslås 384 miljoner euro, vilket är 97 miljoner euro mer än i den ordinarie budgeten för 2023. Behovet av anslag ökar till följd av att personer som får tillfälligt skydd blir kommuninvånare, eftersom integrationsersättning då börjar betalas för dem till kommunerna.

4.3 Välfärdsområdenas ekonomi

Välfärdsområdena finansierar sin verksamhet huvudsakligen med finansiering från staten. Välfärdsområdenas finansiering med allmän täckning uppgår enligt statsbudgeten till sammanlagt cirka 24,6 miljarder euro 2024. Jämfört med 2023 ökar finansieringen med cirka 4 miljarder euro. Ökningen beror bland annat på att 1,9 miljarder euro av finansieringen för 2023 betalades redan i december 2022, vilket minskar jämförelsetalet för 2023. Dessutom höjs välfärdsområdenas finansiering av de lagstadgade höjningarna i anslutning till förändringar i kostnadsnivån och servicenivån, vilka uppgår till sammanlagt till 0,9 miljarder euro.

I enlighet med lagen om välfärdsområdenas finansiering justerades basen för statsfinansieringen för välfärdsområdena 2024 så att den motsvarar de slutliga kostnaderna som överförts från kommunerna till välfärdsområdena i samband med social- och hälsovårdsreformen. Samtidigt justerades de inkomster som överförts från kommunerna så att de motsvarar de debiterade skatteinkomsterna 2022 enligt den verkställda beskattningen. Justeringen av de överförda kostnaderna höjer välfärdsområdenas finansieringsbas med cirka 711 miljoner euro med beaktande av servicebehovs- och indexhöjningarna. De skatteinkomster som överfördes från kommunerna i samband med social- och hälsovårdsreformen har i sin tur ökat med cirka 214 miljoner euro jämfört med uppskattningen i anslutning till budgeten för 2023. Skillnaden mellan de överförda kostnaderna och inkomsterna jämnas ut från och med 2024 via statsandelen för kommunal basservice. Överföringen från statsandelen för kommunal basservice till välfärdsområdenas finansiering ökar med 437 miljoner euro från och med 2024. Överföringen säkerställer kostnadsneutraliteten mellan kommunerna, välfärdsområdena och staten enligt principen för reformen.

Även välfärdsområdenas finansiering för 2023 har justerats retroaktivt i budgeten så att den motsvarar de överförda kostnaderna och inkomsterna. Engångsersättningen för finansieringen är sammanlagt cirka 680 miljoner euro, varav 150 miljoner euro redan har betalats till välfärdsområdena på förhand genom den första tilläggsbudgeten för 2023. Resten av ersättningen på cirka 530 miljoner euro betalades till välfärdsområdena i januari 2024.

Indexjusteringen av välfärdsområdenas finansiering är 2,53 procent 2024. Indexjusteringens inverkan är cirka 593 miljoner euro. Kostnadskalkylen för det ökade servicebehovet inom social- och hälsovården beräknas uppgå till cirka 283 miljoner euro 2024.

Ändringarna av uppgifterna och skyldigheterna 2024 ökar välfärdsområdenas nettofinansiering med cirka 5 miljoner euro. De tidigare ändringarna av uppgifterna ökar finansieringen med cirka 110 miljoner euro. Åtgärderna enligt regeringsprogrammet (uppskjutandet av införandet av minimidimensioneringen av omsorgspersonalen (0,7) till 1.1.2028, bevarandet av vårdgarantin inom primärvården vid 14 dygn och sänkningen av åldersgränsen för eftervård inom barnskyddet till 23 år) minskar i sin tur välfärdsområdenas finansiering med cirka 105 miljoner euro.

För välfärdsområdena anslås statsunderstöd till ett belopp av cirka 370 miljoner euro 2024. Den största enskilda understödshelheten (108 miljoner euro) anknyter till statens ersättningar för specialiseringsutbildning för social- och hälsovårdspersonal till social- och hälsovårdens enheter. En annan viktig helhet, som uppgår till 41 miljoner euro, anknyter till åtgärder för Finlands program för hållbar tillväxt. Den statliga finansieringen till forskning på universitetsnivå inom hälso- och sjukvård och socialt arbete är 35 miljoner euro.

För välfärdsområdenas eventuella behov av tilläggsfinansiering har ett förslagsanslag på 1 miljon euro anslagits.

4.4 Den kommunala ekonomin

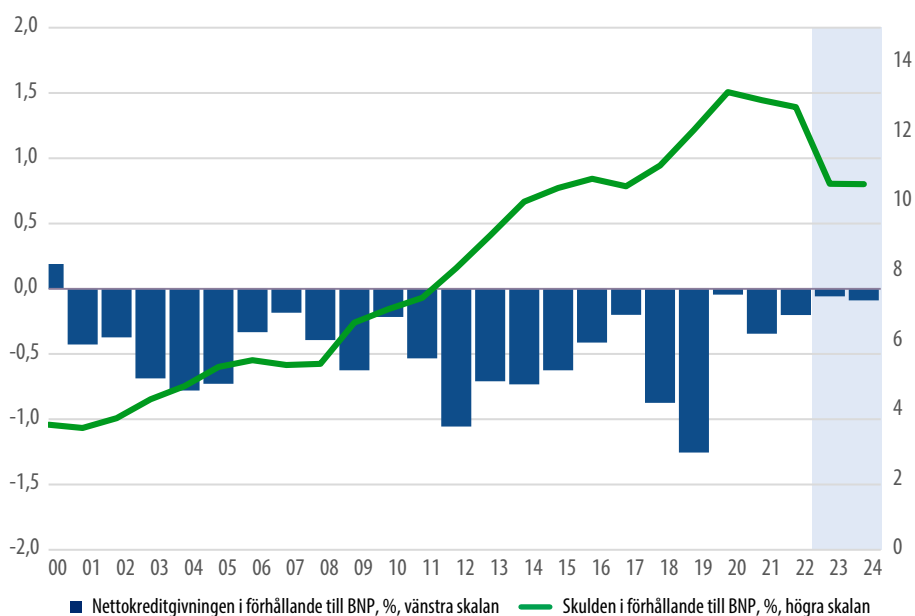
Statens möjligheter att styra kommunernas ekonomi och verksamhet är begränsade, eftersom kommunerna enligt grundlagen har en stark självstyrelse och omfattande beskattningsrätt. Bestämmelser om de allmänna grunderna för kommunernas förvaltning och om uppgifter som åläggs kommunerna utfärdas genom lag. Det grundlagsbaserade skyddet av kommunal självstyrelse omfattar även den så kallade finansieringsprincipen. Enligt den ska kommunerna ha faktiska förutsättningar att klara av sina uppgifter när beslut om deras uppgifter fattas.

Efter social- och hälsovårdsreformen är kommunernas viktigaste uppgifter starkt relaterade till utbildning, såsom småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning samt utbildning på andra stadiet. Dessutom ansvarar kommunerna för bland annat markanvändningen och planläggningen inom sina områden. Staten finansierar kommunernas verksamhet med statsandelar och statsunderstöd. Dessutom finansierar kommunerna sin verksamhet med skatteinkomster och andra inkomster som de samlar in i sin verksamhet. År 2024 bildas största delen av inkomsterna i den kommunala ekonomin av skatteinkomster. Andra viktiga inkomstkällor är verksamhetsintäkter och statsandelar. Den kommunala ekonomins största utgiftspost utgörs av personalkostnader.

Den kommunala förvaltningens¹ finansiella ställning och skuldutveckling åskådliggörs i figur 8. Av figuren framgår att den kommunala förvaltningens nettokreditgivning uppskattas vara -0,1 procent och skuldsättning cirka 10,5 procent av BNP år 2024. En närmare redogörelse för den kommunala förvaltningens utsikter finns i avsnitt 2.3 i finansministeriets publikation [Ekonomisk översikt](#), vintern 2023.

Figur 8. Kommunförvaltningens nettokreditgivning och skuld i förhållande till BNP, %.

Källa: Statistikcentralen, finansministeriet

1 I prognosen från finansministeriets ekonomiska avdelning har Helsingfors social- och hälsovård samt räddningsverksamhet inkluderats i välfärdsområdenas undersektor, och därför beaktas denna verksamhet inte i den kommunala förvaltningens siffror.

Statsbidraget till kommunerna är cirka 5,1 miljarder euro i budgeten för 2024. Av detta utgör de kalkylerade statsandelarna utgör cirka 3,7 miljarder euro, ersättningarna för kommunernas skatteförluster cirka 0,8 miljarder euro och de övriga statsbidragen cirka 0,6 miljarder euro. Jämfört med 2023 sjunker statsunderstödsnivån med cirka 0,3 miljarder euro. Förändringen beror främst på justeringen av inkomster och kostnader som överförs från kommunerna till välfärdsområdena i samband med reformen av social- och hälsovården samt räddningsväsendet och på beaktandet av detta i statsandelen för basservice från och med 2024 (se avsnitt 4.3.).

Indexhöjningen av statsandelen för basservice ökar statsandelen med 53 miljoner euro. I indexjusteringen av statsandelen för kommunal basservice görs dock enligt regeringsprogrammet en besparing som motsvarar en procentenhet, vilket sänker statsandelen med 24 miljoner euro. En maximal indexförhöjning på cirka 30 miljoner euro görs i statsandelarna för undervisnings- och kulturministeriet och finansieringen av yrkesutbildningen.

Vid dimensioneringen av statsandelarna beaktas förändringarna i kommunernas uppgifter och skyldigheter. Nya och mer omfattande uppgifter 2024 är bland annat modellen för engagerande arbete i skolgemenskapen och ökningen av undervisningen i B1-språk med en årsveckotimme.

Den minskade indexförhöjningen och de ändrade uppgifterna beaktas i kommunernas statsandelsprocent för basservice, som sjunker från 22,09 till 21,92 procent.

Statens åtgärder har en något stärkande inverkan på den kommunala ekonomin 2024 jämfört med den ordinarie budgeten för 2023. En full statsandel anvisas för kommunernas nya och utvidgade uppgifter, och kommunerna kompenseras för de ändringar i beskattningsgrunderna som staten har fastställt. Höjningen av den nedre gränsen för fastighets beskattning på marken stärker den kommunala ekonomin mer än vad indexbesparingen i statsandelen för basservice minskar den. Indexfrysningarna och besparingarna relaterade till socialskydds förmåner minskar kommunernas utgifter direkt men ökar behovet av utkomststöd och minskar skatteintaget. På längre sikt bedöms åtgärderna öka sysselsättningen, vilket i sin tur ökar kommunernas skatteintäkter. Sänkningen av arbetslöshets- och sjukförsäkringsavgifterna uppskattas öka kommunernas skatteinkomster och minska de kommunala arbetsgivarnas avgiftsbelastning med sammanlagt cirka 300 miljoner euro 2024.

Läget inom den kommunala ekonomin och effekterna av statens åtgärder på den kommunala ekonomin beskrivs närmare i kommunekonomiprogrammet och i avsnitt 10 i den allmänna motiveringen till budgetpropositionen.

5 Sammanfattning

I denna publikation granskas statsbudgeten för 2024.

Målet för statsminister Orpos regering är att förbättra finländarnas levnadsstandard, vända skuldsättningen som hotar välfärden och åstadkomma en hållbar ekonomisk tillväxt i Finland. Regeringen åtar sig att under valperioden genomföra permanenta åtgärder som tillsammans stärker de offentliga finanserna med ett nettobelopp på 6 miljarder euro beräknat för år 2027. Regeringen har förbundit sig till ramförfarandet för statsfinanserna, som begränsar beloppet av de utgifter som kan budgeteras i statsbudgeten. Med hjälp av utgiftsregeln garanteras en utgiftspolitik inom statsfinanserna som är ansvarsfull och långsiktig och främjar ekonomisk stabilitet.

Den offentliga ekonomin uppvisar ihållande underskott under de följande åren. Den ekonomiska tillväxten avtog något och är svag 2024. Under de därpå följande åren minskar underskottet så småningom tack vare regeringens åtgärder och den ekonomiska tillväxten. De offentliga utgifterna belastas dock av flera tidigare beslut om åtgärder, ökande ränteutgifter och stora försvarsrelaterade upphandlingar. Trots anpassningsåtgärderna fortsätter skuldkvoten att öka. På längre sikt uppvisar den offentliga ekonomin ett strukturellt underskott, och därför råder ett hållbarhetsgap i den offentliga ekonomin.

Anslagen i budgeten för 2024 uppgår till 87,9 miljarder euro. Statens budgetekonomi beräknas uppvisa ett underskott på cirka 11,4 miljarder euro och statsskulden beräknas stiga till cirka 163 miljarder euro. Utgiftsnivån stiger med 6,5 miljarder euro jämfört med den ordinariebudgeten för 2023, vilket främst beror på bland annat lagstadgade och avtalsbaserade indexjusteringar 2024, ränteutgifter och förändringar i statens finansiering av välfärdsområdena. År 2024 ökar anslagsnivån inom budgetekonomin även på grund av ytterligare satsningar på forsknings- och utvecklingsverksamhet samt på grund av de permanenta ökningarna av utgifterna som anges i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering, bland annat för den grundläggande utbildningen, stödet till barnfamiljer samt polisens och Försvarsmaktens resurser. Däremot sänks utgiftsnivån till följd av de reformer och utgiftsbesparingar som ingår i regeringsprogrammet.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

FINANSMINISTERIET

Snellmansgatan 1 A
PB 28, 00023 STATSRÅDET
Telefon 0295 160 01
finansministeriet.fi

ISSN 1797-9714 (pdf)
ISBN 978-952-367-472-1 (pdf)

Januari 2024